

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı:2025/106

Karar Sayısı:2025/187

Karar Tarihi:10/9/2025

R.G. Tarih – Sayı:14/1/2026 - 33137

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Çorum 3. Asliye Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 142. maddesine 6/12/2006 tarihli ve 5560 sayılı Kanun’un 6. maddesiyle eklenen (4) numaralı fıkrada yer alan “...konut dokunulmazlığının ihlâli...” ve “...şikayet aranmaz.” ibarelerinin Anayasa’nın 2., 12., 36., 38. ve 40. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talebidir.

OLAY: Hırsızlık ve konut dokunulmazlığının ihlali suçlarından açılan davada itiraz konusu kuralların Anayasa’ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN VE İLGİLİ GÖRÜLEN KANUN HÜKÜMLERİ

A. İptali İstenen Kanun Hükümleri

Kanun’un itiraz konusu kuralların da yer aldığı 142. maddesi şöyledir:

“Nitelikli hırsızlık

Madde 142- (1) Hırsızlık suçunun;

a) Kime ait olursa olsun kamu kurum ve kuruluşlarında veya ibadete ayrılmış yerlerde bulunan ya da kamu yararına veya hizmetine tahsis edilen eşya hakkında,

b) (Mülga: 18/6/2014-6545/62 md.)

c) Halkın yararlanmasına sunulmuş ulaşım aracı içinde veya bunların belli varış veya kalkış yerlerinde bulunan eşya hakkında,

d) Bir afet veya genel bir felaketin meydana getirebileceği zararları önlemek veya hafifletmek maksadıyla hazırlanan eşya hakkında,

e) Adet veya tahsis veya kullanımları gereği açıkta bırakılmış eşya hakkında,

f) (Mülga: 2/7/2012-6352/82 md.)

İşlenmesi hâlinde, üç yıldan yedi yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(2) Suçun;

a) Kişinin malını koruyamayacak durumda olmasından veya ölmesinden yararlanarak,

b) Elde veya üstte taşınan eşyayı çekip almak suretiyle ya da özel beceriyle,

c) Doğal bir afetin veya sosyal olayların meydana getirdiği korku veya kargaşadan yararlanarak,

d) Haksız yere elde bulundurulmuş veya taklit anahtarla ya da diğer bir aletle kilit açmak veya kilitlenmesini engellemek suretiyle,

e) Bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle,

f) Tanınmamak için tedbir alarak veya yetkisi olmadığı halde resmi sıfat takınarak,

g) (...) büyük veya küçük baş hayvan hakkında,

h) (Ek: 18/6/2014-6545/62 md.) Herkesin girebileceği bir yerde bırakılmakla birlikte kilitlenmek suretiyle ya da bina veya eklentileri içinde muhafaza altına alınmış olan eşya hakkında,

İşlenmesi hâlinde, beş yıldan on yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. Suçun, bu fıkranın (b) bendinde belirtilen surette, beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda olan kimseye karşı işlenmesi halinde, verilecek ceza üçte biri oranına kadar artırılır.

(3) Suçun, sıvı veya gaz hâlindeki enerji hakkında ve bunların nakline, işlenmesine veya depolanmasına ait tesislerde işlenmesi halinde, beş yıldan oniki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. Bu fiilin bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde, ceza yarı oranında artırılır ve onbin güne kadar adli para cezasına hükmolunur.

(4) (Ek: 6/12/2006 – 5560/6 md.) Hırsızlık suçunun işlenmesi amacıyla **konut dokunulmazlığının ihlali** veya mala zarar verme suçunun işlenmesi halinde, bu suçlardan dolayı soruşturma ve kovuşturma yapılabilmesi için **şikâyet aranmaz.**

(5) (Ek: 18/6/2014-6545/62 md.) Hırsızlık suçunun işlenmesi sonucunda haberleşme, enerji ya da demiryolu veya havayolu ulaşımı alanında kamu hizmetinin geçici de olsa aksaması hâlinde, yukarıdaki fıkralar hükümlerine göre verilecek ceza yarısından iki katına kadar artırılır.”

B. İlgili Görülen Kanun Hükümleri

Kanun'un;

1. 42. maddesi şöyledir:

“Bileşik suç

Madde 42- (1) Biri diğerinin unsurunu veya ağırlaştırıcı nedenini oluşturması dolayısıyla tek fiil sayılan suça bileşik suç denir. Bu tür suçlarda içtima hükümleri uygulanmaz.”

2. 116. maddesi şöyledir:

“Konut dokunulmazlığının ihlali

Madde 116- (1) Bir kimsenin konutuna, konutunun eklentilerine rızasına aykırı olarak giren veya rıza ile girdikten sonra buradan çıkmayan kişi, mağdurun şikâyeti üzerine, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) (Değişik: 31/3/2005- 5328/8 md.) Birinci fıkra kapsamına giren fiillerin, açık bir rızaya gerek duyulmaksızın girilmesi mutad olan yerler dışında kalan işyerleri ve eklentileri hakkında işlenmesi hâlinde, mağdurun şikâyeti üzerine altı aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezasına hükmolunur.

(3) (Değişik: 31/3/2005 - 5328/8 md.) Evlilik birliğinde aile bireylerinden ya da konutun veya işyerinin birden fazla kişi tarafından ortak kullanılması durumunda, bu kişilerden birinin rızası

varsa, yukarıdaki fıkralar hükümleri uygulanmaz. Ancak bunun için rıza açıklamasının meşru bir amaca yönelik olması gerekir.

(4) Fiilin, cebir veya tehdit kullanılmak suretiyle ya da gece vakti işlenmesi halinde, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.”

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Kadir ÖZKAYA, Hasan Tahsin GÖKCAN, Basri BAĞCI, Engin YILDIRIM, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ, İrfan FİDAN, Kenan YAŞAR, Yılmaz AKÇİL, Ömer ÇINAR ve Metin KIRATLI'nın katılımlarıyla 22/4/2025 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle sınırlama sorunu görüşülmüştür.

2. Anayasa'nın 152. ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddelerine göre bir davaya bakmakta olan mahkeme, bu dava sebebiyle uygulanacak bir kanunun veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin hükümlerini Anayasa'ya aykırı görmesi veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varması durumunda bu hükümlerin iptali için Anayasa Mahkemesine başvurmaya yetkilidir. Ancak anılan maddeler uyarınca bir mahkemenin Anayasa Mahkemesine başvurabilmesi için elinde yöntemince açılmış ve mahkemenin görev alanına giren bir davanın bulunması, iptali talep edilen kuralın da o davada uygulanacak olması gerekir. Uygulanacak kural ise bakılmakta olan davanın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde veya davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikte bulunan kurallardır.

3. 5237 sayılı Kanun'un 142. maddesinin (4) numaralı fıkrasında hırsızlık suçunun işlenmesi amacıyla konut dokunulmazlığının ihlali veya mala zarar verme suçunun işlenmesi hâlinde bu suçların soruşturma ve kovuşturmasında şikâyet aranmayacağı hüküm altına alınmıştır. İtiraz konusu kurallar anılan fıkra da yer alan “...konut dokunulmazlığının ihlâli...” ve “...şikâyet aranmaz.” ibareleridir.

4. Bakılmakta olan davada sanık hakkında hırsızlık ve konut dokunulmazlığının ihlali suçlarından ceza davası açılmıştır. İtiraz konusu “...şikâyet aranmaz.” ibaresi bakılmakta olan davanın konusunun yanı sıra dava konusu olmayan mala zarar verme suçu yönünden de geçerli, ortak kural niteliğindedir. Bu itibarla bakılmakta olan davanın konusu gözetilerek kuralın esasına ilişkin incelemenin “...konut dokunulmazlığının ihlâli...” ibaresi ile sınırlı olarak yapılması gerekir.

5. Açıklanan nedenle;

A. 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 142. maddesine 6/12/2006 tarihli ve 5560 sayılı Kanun'un 6. maddesiyle eklenen (4) numaralı fıkra da yer alan “...konut dokunulmazlığının ihlâli...” ve “...şikâyet aranmaz.” ibarelerinin esasının incelenmesine, esasa ilişkin incelemenin “...konut dokunulmazlığının ihlâli...” ibaresi ile sınırlı olarak yapılmasına,

B. Yürürlüğü durdurma talebinin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

6. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Mehmet AKTEPE tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu ve ilgili görülen kanun hükümleri, dayandırılan Anayasa kuralları ve

bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşüldü:

A. İtirazın Gerekçesi

7. Başvuru kararında özetle; bina veya eklentilerine girilmeksizin bu alanlarda muhafaza altına alınmış eşya hakkında hırsızlık suçunun işlenemeyeceği, buna karşılık işlenen nitelikli hırsızlık suçu nedeniyle verilecek cezanın artırılmasının yanı sıra itiraz konusu kuralla konut dokunulmazlığının ihlali suçundan da ayrıca ceza verilmesine imkân tanındığı, bina veya eklentilerinde muhafaza altına alınan eşyayı çalma amacıyla binaya girme eyleminin suçun nitelikli hâlinin unsuru olduğu, aynı eylem nedeniyle ikinci bir suçun oluşturulduğu, bina veya eklentileri içinde bulunan eşyanın çalınması amacıyla konut dokunulmazlığının ihlali suçunun işlenmesi hâlinde şikâyet şartının da aranmadığı gözetildiğinde bu suçtan dolayı resen soruşturma ve kovuşturma yapılabilirdi belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2., 12., 36., 38. ve 40. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

B. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

8. İtiraz konusu kural hırsızlık suçunun işlenmesi amacıyla konut dokunulmazlığının ihlali suçunun işlenmesi hâlinde bu suçun soruşturma ve kovuşturmasında şikâyet aranmayacağını öngörmektedir.

9. Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti; eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adil bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, hukuki güvenliği sağlayan, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuk kurallarıyla kendini bağlı sayan ve yargı denetimine açık olan devlettir.

10. Ceza hukukunun toplumun kültürel, sosyal ve ekonomik hayatıyla yakından ilgili olması nedeniyle suç ve suçlulukla mücadele amacıyla ceza ve ceza muhakemesi alanında sistem tercihinde bulunulması devletin ceza siyaseti ile ilgilidir. Bu bağlamda hukuk devletinde ceza hukukuna ilişkin düzenlemeler bakımından kanun koyucu; Anayasa'nın temel ilke ve kurallarına bağlı kalmak şartıyla toplumda belirli eylemlerin suç sayılıp sayılmaması, suç sayıldığı takdirde hangi çeşit ve ölçüde ceza yaptırımlarıyla veya seçenek yaptırımlarla karşılanacağı, hangi hâl ve hareketlerin ağırlaştırıcı ya da hafifletici öge olarak kabul edileceği gibi konularda takdir yetkisine sahiptir. Aynı şekilde ceza ve ceza muhakemesi alanında sistem tercihinde bulunulması da izlenen suç ve ceza siyaseti ile ilgilidir. Kanun koyucunun bu konudaki tercih ve takdirinin yerindeliğinin incelenmesi, anayasal denetimin kapsamı dışında kalmaktadır (AYM, E.2021/97, K.2022/36, 24/03/2022, § 21).

11. 5237 sayılı Kanun'un 116. maddesinde konut dokunulmazlığının ihlali suçu düzenlenmiştir. Anılan maddenin (1) numaralı fıkrasında bir kimsenin konutuna veya konutunun eklentilerine rızasına aykırı olarak girme veya rıza ile girdikten sonra buradan çıkmama hâli, (2) numaralı fıkrasında ise bu fiillerin açık bir rızaya gerek duyulmaksızın girilmesi mutad olan yerler dışında kalan işyerleri ve eklentilerinde işlenmesi durumu konut dokunulmazlığının ihlali suçu olarak tanımlanmış; bu suç yönünden soruşturma ve kovuşturma yapılabilmesi için mağdurun şikâyeti aranmıştır.

12. Kuralda ise hırsızlık suçunun işlenmesi amacıyla konut dokunulmazlığının ihlali suçunun işlenmesi hâlinde bu suçu işleyenler hakkında soruşturma ve kovuşturma yapılabilmesi için mağdurun şikâyetinin gerekli olmadığı belirtilmiştir. Kural uyarınca esasen şikâyete tabi tutulan konut dokunulmazlığının ihlali suçunun soruşturma ve kovuşturmasında artık şikâyet aranmayacaktır.

13. Şikâyet, mağdur veya suçtan zarar görenin yetkili merciye başvurarak suç teşkil eden belirli bir eylem dolayısıyla soruşturma ve kovuşturma yapılması yönünde irade açıklamasıdır. Kanun koyucu; suçların ağırlığı, kamu düzeni açısından önemi, özel hayatın gizliliği gibi unsurları gözeterek doğrudan takip edilmesi gereken suçlarla soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı suçları birbirinden ayırabilir. Yapılan bu ayrımın bazı suçları içine alması veya almaması, anayasal kurallar çerçevesinde suç ve ceza siyasetini belirleyen kanun koyucunun takdirindedir. Buna göre suçun temel şeklinden farklı olarak kastın hırsızlık suçunun işlenmesi amacına özgülendiği hâllerde konut dokunulmazlığının ihlali suçunun şikâyete bağlı olmaksızın soruşturulması ve kovuşturulmasına imkân tanınmasında hukuk devleti ilkesine aykırı bir yön bulunmamaktadır.

14. Kanun koyucu, takdir yetkisi kapsamındaki bu düzenlemeleri yaparken hukuk devleti ilkesinin bir gereği olan ölçülülük ilkesiyle de bağlıdır. Bu ilke ise *elverişlilik*, *gereklilik* ve *orantılılık* olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. *Elverişlilik* getirilen kuralın ulaşılmak istenen amaç için elverişli olmasını, *gereklilik* getirilen kuralın ulaşılmak istenen amaç bakımından gerekli olmasını, *orantılılık* ise getirilen kural ile ulaşılmak istenen amaç arasında olması gereken ölçüyü ifade etmektedir. Bir kuralda öngörülen düzenleme ile ulaşılmak istenen amaç arasında da *ölçülülük* ilkesi gereğince makul bir dengenin bulunması zorunludur (AYM, E.2020/95, K.2022/3, 26/1/2022, § 17).

15. Hırsızlık suçunda korunmak istenen hukuki yarar zilyetliktir. Kanun koyucunun suçun niteliğini, işleniş şeklini, mağdurda oluşan zararı ve korunan hukuki menfaati gözeterek hırsızlık suçunun işlenmesi sırasında konut dokunulmazlığının ihlali suçunu oluşturan eylemlerin şikâyete tabi olmaksızın ayrıca cezalandırılması amacıyla kuralı ihdas ettiği anlaşılmaktadır.

16. Nitekim kuralın gerekçesinde de “*Kaç tane fiil varsa o kadar suç, kaç tane suç varsa o kadar ceza kuralı gereğince, hırsızlık suçunu işlemek için başkasının konutuna girilmesi veya mal varlığına zarar verilmesi halinde, ayrıca bu suçlardan dolayı da cezaya hükmetmek gerekir. Ancak, her iki suçun temel şekli, soruşturulması ve kovuşturulması şikayete bağlı suç olduğu için; örneğin konut dokunulmazlığını işlemek suretiyle hırsızlık suçunun işlenmesi halinde, konut dokunulmazlığının temel şekli uzlaşma kapsamına girmekte ve fakat, hırsızlık suçu uzlaşma kapsamı dışında kalmakta ve bu durumlarda, uygulamada, hırsızlık suçundan dolayı soruşturmanın bekletilmesi veya ayrı yürütülmesi gibi sorunlarla karşılaşmaktadır.*” denilerek bu hususa vurgu yapılmıştır.

17. Gerekçeden de anlaşıldığı üzere hırsızlık yapmak amacıyla işlenen konut dokunulmazlığının ihlali suçuna şikâyet aranmaksızın ayrıca ceza verilmesi öngörülmüştür. Kurala konu eylemlerin yaptırıma bağlanmasının suç teşkil eden bu eylemlerin işlenmesi bakımından caydırıcı etki yaratacağı açıktır. Bu itibarla kuralın anılan amaca ulaşma bakımından elverişli ve gerekli olmadığı söylenemez.

18. Kuralla şikâyet aranmaksızın ayrıca soruşturma ve kovuşturma yapılacağı belirtilen eylemlerin ağırlığı ile bu eylemlere bağlanan yaptırımların niteliği ve ağırlığı gözetildiğinde kuralla ulaşılmak istenen amaç ve araç arasında bulunması gereken makul dengenin gözetildiği anlaşılmaktadır. Bu itibarla kuralın orantılılık ilkesine aykırı bir yönü de bulunmamaktadır.

19. Anayasa’nın 38. maddesinin birinci fıkrasında “*Kimse, işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz; kimseye suçu işlediği zaman kanunda o suç için konulmuş olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez.*” denilerek suçun kanuniliği, üçüncü fıkrasında da “*Ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirleri ancak kanunla konulur.*” denilerek cezanın kanuniliği ilkesi güvence altına alınmıştır.

20. Anayasa’nın anılan maddesinde yer alan suçta ve cezada kanunilik ilkesi uyarınca hangi fiillerin yasaklandığının ve bu yasak fiillere verilecek cezaların hiçbir kuşkuyla yer bırakmayacak

biçimde kanunda gösterilmesi, kuralın açık, anlaşılır ve sınırlarının belirli olması gerekmektedir. Kişilerin yasak fiilleri önceden bilmeleri düşüncesine dayanan bu ilkeyle temel hak ve özgürlüklerin güvence altına alınması amaçlanmaktadır (AYM, E.2019/9, K.2019/27, 11/4/2019, § 13).

21. Hırsızlık suçunun işlenmesi amacıyla şikâyet aranmaksızın soruşturma ve kovuşturma yapılabilecek eylemler ile bu eylemlere bağlanan yaptırımların niteliği ve ağırlığının herhangi bir tereddüde yer vermeyecek şekilde anılan Kanun'un 116. maddesinde açık ve net olarak düzenlendiği gözetildiğinde kuralın suç ve cezaların kanuniliği ilkesiyle bağdaşmayan bir yönü bulunmamaktadır.

22. Öte yandan başvuru kararında bina veya eklentilerine girilmeden bu alanlarda muhafaza altına alınmış eşya hakkında hırsızlık suçunun işlenemeyeceği, bu suretle işlenen nitelikli hırsızlık suçu nedeniyle verilecek cezanın artırılmasının yanı sıra kuralla aynı eylem nedeniyle konut dokunulmazlığının ihlali suçundan da ikinci kez ceza verilmesine imkân tanındığı ileri sürülmüştür.

23. Anayasa'da *aynı fiilden dolayı birden fazla yargılanmama veya cezalandırılmama (ne bis in idem)* ilkesine ilişkin açık bir hüküm bulunmamaktadır. Bununla birlikte *aynı fiilden dolayı birden fazla yargılanmama veya cezalandırılmama* ilkesi kişilerin haklarında yürütülen bir ceza yargılaması sürecinin bulunması durumunda aynı fiil nedeniyle tekrar yargılanmamalarını veya cezalandırılmamalarını güvence altına almak suretiyle *adil yargılanma hakkı* kapsamındaki ceza yargılamaları bakımından hukuki güvenliğin sağlanmasına hizmet etmektedir (bu yöndeki değerlendirme için bkz. *Ünal Gökpınar* [GK], B. No: 2018/9115, 27/3/2019, § 49).

24. Bu itibarla *aynı fiilden dolayı birden fazla yargılanmama veya cezalandırılmama* ilkesi adil yargılanma hakkının bir unsuru olarak Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınmıştır (*Ünal Gökpınar*, §§ 49, 50).

25. Anılan ilkenin uygulanabilmesi için bazı şartların varlığı gerekmektedir. Bu şartlar; ceza ile ilgili bir yargılama sürecinin olması, ceza sürecinin kesin/kesinleşmiş bir mahkûmiyet veya beraat hükmüyle sonuçlanmış olması, yeniden ceza ile ilgili bir yargılama sürecinin işletilmesi ve farklı yargılama süreçlerinin aynı fiile ilişkin olmasıdır (AYM, E.2019/4, K.2021/78, 4/11/2021, § 27; E.2021/122, K.2021/92, 16/12/2021, § 33).

26. Bileşik suç, Kanun'un 42. maddesinde tanımlanmıştır. Anılan maddeye göre biri diğerinin unsurunu veya ağırlaştırıcı nedenini oluşturması dolayısıyla tek fiil sayılan suça bileşik suç denir. Suç olarak tanımlanmış bir fiilin başkaca bir suçun unsurunu oluşturması ya da nitelikli hâlini meydana getirmesi durumunda bileşik suç oluşur. Bileşik suç kendisini oluşturan suçlara bölünemez. Bileşik suçu oluşturan fiiller ceza hukuku anlamında tek fiil olarak kabul edilir.

27. Hırsızlık suçunun bina veya eklentileri içinde muhafaza altına alınmış olan eşya hakkında işlenmesi suç tipinde aranan fiil, bina veya eklenti içinde muhafaza altına alınmış olan eşyanın alınmasıdır. Bu nitelikli hâlin oluşması için bina veya eklentilerine girmek zorunlu bir unsur olarak öngörülmemiştir. Bina veya eklentilerine girilmediği durumlarda dahi söz konusu nitelikli hırsızlık suçu oluşabilecektir. Buna göre bina veya eklentileri içinde muhafaza altına alınmış olan eşya hakkında hırsızlık suçunun işlenebilmesi için her durumda konut dokunulmazlığının ihlal edilmesi zorunlu değildir. Başka bir ifadeyle konut dokunulmazlığının ihlali anılan nitelikli hırsızlık suçunun bir unsuru değildir. Dolayısıyla bina veya eklentileri içinde muhafaza altına alınmış eşya hakkındaki hırsızlık suçu bileşik suçun bir örneğini oluşturmaz (AYM, E.2017/169, K.2018/42, 2/5/2018, § 13).

28. Bu itibarla bina veya eklenti içinde muhafaza edilmiş eşya hakkında hırsızlık suçunun işlenmesi amacıyla konut dokunulmazlığının ihlali suçunu oluşturan eylemlerde bulunulması

Esas Sayısı : 2025/106

Karar Sayısı : 2025/187

hâlinde iki suçtan ayrı ayrı ceza öngörülmesiyle aynı fiilden dolayı yeniden bir ceza yargılaması sürecinin işletilmesi söz konusu değildir. Dolayısıyla kuralın aynı fiilden dolayı birden fazla yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesine aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

29. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2., 36. ve 38. maddelerine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir.

Hasan Tahsin GÖKCAN bu görüşe katılmamıştır.

Kuralın Anayasa'nın 12. ve 40. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

IV. YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI TALEBİ

30. İtiraz başvurusunda özetle, itiraz konusu kuralın uygulanması hâlinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğabileceği belirtilerek yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmesi talep edilmiştir.

26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 142. maddesine 6/12/2006 tarihli ve 5560 sayılı Kanun'un 6. maddesiyle eklenen (4) numaralı fıkrada yer alan "...konut dokunulmazlığının ihlâli..." ibaresine yönelik iptal talebi 10/9/2025 tarihli ve E.2025/106, K.2025/187 sayılı kararla reddedildiğinden bu ibareye ilişkin yürürlüğün durdurulması talebinin REDDİNE 10/9/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V. HÜKÜM

26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 142. maddesine 6/12/2006 tarihli ve 5560 sayılı Kanun'un 6. maddesiyle eklenen (4) numaralı fıkrada yer alan "...konut dokunulmazlığının ihlâli..." ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, Hasan Tahsin GÖKCAN'ın karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA 10/9/2025 tarihinde karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Başkanvekili
Kadir ÖZKAYA	Hasan Tahsin GÖKCAN	Basri BAĞCI
Üye	Üye	Üye
Engin YILDIRIM	Rıdvan GÜLEÇ	Recai AKYEL
Üye	Üye	Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ	Yıldız SEFERİNOĞLU	Selahaddin MENTEŞ
Üye	Üye	Üye
İrfan FİDAN	Kenan YAŞAR	Muhterem İNCE
Üye		Üye
Yılmaz AKÇİL		Ömer ÇINAR

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. Anayasa'nın 2. maddesinde düzenlenen hukuk devleti ilkesinin bir gereği ve ceza hukukuyla ilgili olarak hukukun genel ilkeleri niteliğinde olan “*ne/non bis in idem*” ilkesi uyarınca kişi bir fiil nedeniyle birden fazla yargılanamaz ve cezalandırılmaz. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 7 numaralı Ek Protokolü'nün 4. maddesinin birinci fıkrasında da, “Hiç kimse bir devletin ceza yargılaması usulüne ve yasaya uygun olarak kesin bir hükümle mahkûm edildiği ya da beraat ettiği bir suçtan dolayı aynı devletin yargısal yetkisi altındaki yargılama usulleri çerçevesinde yeniden yargılanamaz veya mahkûm edilemez” denilerek, aynı ilkeye yer verilmiştir.

2. Ne bis in idem ilkesi bir fiilin her durumda birden fazla suç oluşturamayacağı anlamında yorumlanmamakta, ancak aynı fiile bağlı farklı suç tiplerine ilişkin yargılamaların koordineli olarak yürütülmesi ve yaptırımın belirlenmesinde bu durumun dikkate alınması gerektiği kabul edilmektedir. Bununla birlikte AİHM'in Ek 7. Protokolün 4. maddesinin ihlal edildiğini tespit ettiği bir kararında belirtildiği üzere, X suçunun diğer suçlardaki tüm unsurları içerdiği, ayrıca başka unsurları da kapsadığı takdirde yalnızca X suçunun kovuşturulması gerekmektedir (bkz. Franz Fischer/Avusturya, No: 37950/97, 29.5.2001, par. 23-25; D.J.Harris-M.O'Boyle-E.P.Bates-C.M.Buckley, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Hukuku, 2013, s. 781).

3. Anayasa Mahkemesi de verdiği bir iptal kararında hukuk devleti ilkesiyle bağlantılı olarak “ceza hukuku ilkeleri gereği kişi aynı eylem nedeniyle birden fazla yargılanmaz ve cezalandırılmaz” diyerek, ne bis in idem ilkesinin hukuk devleti ilkesine bağlı anayasal ilkelere bağlı olduğunu kabul etmiştir (AYM 2017/95 E.- 2017/119 K. 12.7.2017, R.G. : 25.8.2017-30165).

4. İtiraz yoluyla iptali istenen (altı çizili) ibareyi de içeren TCK'nın 142/2. maddesinin (h) bendindeki kural şöyledir; “suçun, ...herkesin girebileceği bir yerde bırakılmakla birlikte kilitlenmek suretiyle ya da bina veya eklentileri içinde muhafaza altına alınmış olan eşya hakkında, işlenmesi halinde, beş yıldan on yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.”

5. 765 sayılı mülga TCK'nın 491. maddesinin 3. fıkrasının 4. bendinde bu nitelikli hal; hırsızlık, “gündüzün bir bina içinde veya duvarla çevrilerek girilen müstemilatında işlenirse” şeklinde ifade edilmekte ve bu durum doktrin ve uygulamada konut dokunulmazlığını ihlal suçunun hırsızlığın nitelikli biçimini oluşturduğu için ayrıca cezalandırılmayacağı kabul edilmekteydi.

6. İptali istenilen mer'î kuralda “girilerek” sözcüğünün bulunmadığı gerekçesiyle uygulamada konut dokunulmazlığını ihlal, suçun şiddet sebebi içinde (ve bileşik suç şeklinde) değerlendirilmeyip, ayrıca suç teşkil ettiği kabul edilmiştir. 2006 yılında 5560 sayılı Kanunun 6. maddesiyle, TCK'nın 142. maddesinde şikayet unsurunu düzenlemek üzere eklenen 4. fıkraya ilişkin Adalet Komisyonu gerekçesinde ; “hırsızlık suçunu işlemek için başkasının konutuna girilmesi veya mal varlığına zarar verilmesi halinde, ayrıca bu suçlardan dolayı da cezaya hükmetmek gerekir.” denilmiştir. Bu düzenleme öncesi doktrinde, (h) bendindeki kuralın bileşik suç vasfında olduğu değerlendirmeleri yapılmıştır. Ancak sözü edilen 4. fıkra gerekçesinden sonra problemin yorum yoluyla çözümlenmesi güçleşmiştir.

7. Kuralın Yargıtay kararlarıyla belirlenen uygulanış biçimine göre, bir apartman dairesine veya işyerine girerek mağdurun parasını çalan kişinin eylemine 142/2-h madde ve bendinden ayrıca konut dokunulmazlığını bozma (m.116) suçundan dolayı ceza verilmektedir. Böyle bir eylemde ‘bina içinde muhafaza edilen eşyanın’ çalınması için konuta girilmesi zorunludur. Başka bir ifadeyle kuralın bu yorum biçimi uyarınca bina vasfındaki konutta/işyerinde muhafaza altına alınan eşyayı çalmak amacıyla konuta/işyerine girme fiili, (h) bendindeki eylemin zorunlu unsuru durumundadır.

Teorik olarak, binaya girmeden de suçun işlenebileceği gibi varsayımlar, itiraza konu olaydaki gibi gerçekleşen vakıalar karşısında bir anlam ifade etmemektedir. Hırsızlık suçunun (h) bendindeki nitelikli hali içerisinde bina vasfındaki konut veya işyerine rıza dışı girmeyi zorunlu kılan, fakat bundan ayrıca girilen yerde “muhafaza altına alınmış” bir malın rıza dışı alınması unsurunu kapsayan bir suç tipi bulunmaktadır. Uygulamadaki yorumda maddedeki “muhafaza altına alınma” unsuru bina içinde olmaya ek bir muhafaza biçiminde anlaşılmadığı için konut veya işyerinde bulunan mallara yönelik hırsızlık fiili işlendiğinde kişi tek fiil ile, konut dokunulmazlığını ihlal suçunun ‘konuta rıza dışı girme’ unsurunu da içeren ‘binada muhafaza edilen eşyanın hırsızlığı’ şeklindeki bileşik suçu işlemektedir. Konunun içtihatla çözümlenebileceği ileri sürülebilir. Ne var ki yukarıda sözü edilen 4. fıkradaki değişiklik gerekçesi ve müstakar hale gelen mevcut uygulama karşısında anayasal denetim bakımından, kuralın uygulamayla belirginleşen kapsamından hareket edilmesi de bir zorunluluktur.

8. İptal istemine konu kural gereği, bina vasfındaki konuta veya işyerine girilerek işlenen fiiller bakımından ‘binaya/konuta rıza dışı girme’ unsuru hem hırsızlık hem de konut dokunulmazlığını bozma suçu nedeniyle kovuşturmaya ve cezalandırmaya konu teşkil etmektedir. Nitekim bu husus doktrinde de eleştirilmiş ve maddedeki özel “muhafaza altına alınma” unsurunu gözardı eden söz konusu uygulamanın “aynı fiilin iki kez cezalandırılması” anlamına geldiği ifade edilmiştir (bkz. Mahmut Koca- İlhan Üzülmöz, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, 11.B. Ankara 2025, s. 720). Bu durum elbette yaptırımda da ölçüsüzlüğe yol açmaktadır. Sorunun çözümlenebilmesi için kuralın iptal edilmesi gerekmektedir. Örneğin anılan yazarlarca da belirtildiği şekilde nitelikli yağma suçunda (149/1-d) olduğu gibi, 142. maddenin (h) bendine (konut, işyeri ve eklenti) ibarelerinin eklenmesi suretiyle bileşik suç vasfı belirginleştirilerek düzenleme yapılabilir. Böylece yalnızca nitelikli hırsızlık suçundan ceza verilir. Aynı düzenlemenin burada neden yapılmadığına ilişkin kamu yararını gerektirir makul ve hakkaniyetli bir gerekçe de tespit edilememektedir.

9. Açıklanan nedenlerle, ‘aynı fiil’ nedeniyle kişinin iki kere kovuşturulması ve cezalandırılması sonucunu doğuran itiraz konusu kuralın, *ne bis in idem* kuralına ve dolayısıyla Anayasanın 2. maddesinde düzenlenen hukuk devleti ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle iptali gerektiği düşüncesindeyim.

Başkanvekili

Hasan Tahsin GÖKCAN